

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ และคำโต้แย้งของนางมน สามิลา ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗)

คดีทั้งสองสำนวนนี้มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาวินิจฉัยเข้าด้วยกัน

คำร้องที่ ๑ ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน ถูกกล่าวหาว่า ร่วมกันมีไว้ในความครอบครอง ซึ่งสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายและร่วมกันมีสุราไว้ในความครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องนายสำรองกับพวกต่อศาลอุบลราชธานี โดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งแปดบังอาจร่วมกันมีสุราแช่ ร่วมกันมีสุรากลั่น และร่วมกันมีเชื้อสุราจำนวนหนึ่งไว้ในความครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติสุรา ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๒ ทวิ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔

จำเลยทั้งแปดให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า จำเลยทั้งแปดได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ จำเลยทั้งแปดถูกจับกุมคุมขังทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ เสรีภาพ โดยองค์กรของรัฐไม่ได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จำเลยทั้งแปดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ตามบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการกล่าวถึงการมีเชื้อสุราและสุราแช่ไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐอันเป็นความผิดที่มีโทษ

ทางอาญาแต่เดิม ภายหลังได้มีการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็น การบัญญัติให้การรับรอง กลุ่มครองสิทธิของปวงชนชาวไทยในเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญา ชุมชนท้องถิ่น ในการผลิตเครื่องค้ำสุราแช่ของตน หรือในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของตน ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการและ การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดตัดตอนและขัดขวางไม่เป็นธรรมในการพัฒนา แข่งขันการผลิตเชื้อสุราหรือสุราแช่ และเป็นการสนองนโยบายแห่งรัฐที่ต้องดำเนินการให้มีการขยายโอกาส กระจายรายได้อย่างเป็นธรรม อันจะเป็นการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาผลิตเชื้อสุราหรือสุราแช่ จำเลยเห็นว่า หากยังปล่อยให้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ของพระราช บัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จะทำให้เกิดความเสียเปรียบ ค้อยโอกาส ไม่มีโอกาสจะค้นคิดประดิษฐ์สินค้า วิธีการแปรรูปพืชผลผลิตในทางที่จะเอื้อประโยชน์ในการบริโภค และค้าขายแข่งขันในทางเศรษฐกิจ แบบเสรีได้เลย และการที่จะมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้เปิดช่องทางแก่จำเลยได้เลย แม้ในขณะนี้ยังไม่มีมีการตรากฎหมายออกมายกเลิกพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติสุราดังกล่าวก็มีเจตนารมณ์ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยแจ้งชัด อันมีผลไม่สามารถบังคับ ใช้ได้โดยปริยายต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จำเลยทั้งแปดเป็นผู้ได้รับผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ย่อมสามารถ ยกขึ้นอ้าง ตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งบัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง หากมีการดำเนิน กระบวนพิจารณาคดีนี้ต่อไป จำเลยเห็นว่าเป็นการทำให้จำเลยอาจถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพและอาจได้รับ ผลร้ายจากคำพิพากษาของศาล ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กรณียังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จำเลยทั้งแปดจึงขอให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ หรือทั้งฉบับ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ปราบกฏตามคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕

คำร้องที่ ๒ นางมน สามิตา จำเลยถูกกล่าวหาว่า ทำสุราแช่ ทำสุรากลั่น มีสุราแช่ มีน้ำสุรากลั่น ขายสุรากลั่น ขายสุราแช่ มีภาชนะเครื่องกลั่นสำหรับสุราจำนวนหนึ่ง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ถูกจับกุมและถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ที่บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยแจ้งชัด โดยปริยาย ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง การที่จำเลยมีพฤติการณ์กระทำดังที่โจทก์กล่าวอ้างในคำฟ้อง จำเลยเห็นว่า มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองสิทธิไว้โดยแจ้งชัดและโดยปริยายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็นเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการที่จะแปรรูปพืชผลผลิตให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การบริโภค การประกอบกิจการและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดและขัดขวางไม่เป็นธรรม ในการแข่งขันการผลิตสุราหรือสุราแช่ อันเป็นนโยบายแห่งรัฐที่จกต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ อย่างเป็นธรรม หรือต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันการผูกขาด ตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับสินค้าสุราหรือสุราแช่ จำเลยเห็นว่า หากปล่อยให้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติ มาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จะทำให้จำเลยซึ่งเป็น ประชาชนคนไทยเสียเปรียบ ด้อยโอกาสที่จะเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางเกษตรกรรมของตนให้เป็นอย่างอื่น การผลิตสุราหรือสุราแช่ของจำเลยก็เพื่อแปรรูปผลผลิตข้าวให้เป็นสุราหรือสุราแช่อันเป็นทางเลือก ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองให้ทำได้โดยชัดแจ้ง ทั้งจะเป็นการ มิให้เกิดการผูกขาดในการผลิตสุราหรือสุราแช่เฉพาะบุคคลหนึ่งบุคคลใดดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อ จำเลยทำได้ก็เป็นโอกาสที่จะเพิ่มพูนมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรของจำเลยซึ่งเป็นผู้มีอาชีพทำนาที่ไม่ ต้องจะคอยรอเวลาขายข้าวแต่อย่างเดียว การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ในขณะนี้โดยยังไม่

ยกเลิกเพิกถอนโดยศักดิ์แห่งกฎหมายเดียวกันอยู่ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยชัดแจ้ง ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำเลยเห็นว่า ศาลนี้ไม่มีอำนาจจะพิจารณาพิพากษาได้ เพราะเหตุว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติดังกล่าว และหากมีการพิจารณาคดีต่อไป ผลของคดีอาจเป็นผลร้ายแก่จำเลย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงขอให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่ โดยขอให้ศาลนี้รื้อการพิจารณาพิพากษาไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นดังกล่าวตามทางการให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ปราบกฎตามคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕

ศาลแขวงอุบลราชธานีพิจารณาแล้วสั่งว่า เมื่อคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ จึงให้รื้อการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแจ้งสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลแขวงอุบลราชธานี

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๔ บัญญัติว่า “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุขโลก”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะรับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

พิจารณาแล้ว มีข้อต้องพิจารณาก่อนเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่บัญญัติรับรองสถานะของรัฐธรรมนูญว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ หากมีบทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นจะใช้บังคับมิได้ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพโดยทั่วไป โดยสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองโดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสี่มาตราดังกล่าว คงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยข้อแรกว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นหลักสากลที่เป็นที่ยอมรับกันว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมายซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ ๑. ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบในทางอาญา หากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติ ในขณะที่กระทำว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ๒. กฎหมายอาญาจะไม่มีผลย้อนหลังให้มีผลร้ายแก่ผู้กระทำ ข้อนี้พิจารณาจากข้อที่ว่า โทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิดมิได้ คือ พิจารณาว่าจะลงโทษอย่างไร ต้องดูในขณะที่กระทำ สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นเรื่องกฎหมายกำหนดคำนิยามของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา สำหรับมาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้บุคคลใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับอนุญาต บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ทั้งสามมาตราดังกล่าวกำหนดความหมายของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น เชื้อสุรา วิธีการขออนุญาตและบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมาย พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ บัญญัติสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยข้อต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนท้องถิ่นดังกล่าวย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

แยกพิจารณาได้ดังนี้

จารีตประเพณี คือ นิสัยของสังคม หรือความประพฤติของสังคมที่กระทำซ้ำอยู่บ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน โดยเฉพาะเป็นเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม ซึ่งคนในสังคมถือว่า เป็นสิ่งมีค่าแก่ส่วนรวม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ พื้นความรู้ความสามารถของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยเฉพาะเรียนรู้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย หรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ ภูมิปัญญานี้เป็นความรู้ ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมาซึ่งคนรุ่นหลัง ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรม สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของบุคคล ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สังคมนั้นจะต้องอนุรักษ์ไว้

ศิลปะ คือ ความมีฝีมือในทางการช่าง หรือการแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้เห็น
ประจักษ์

วัฒนธรรม คือ วิถีหรือค่านิยมแห่งชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่งซึ่งรวมกันในที่หนึ่ง หรือประเทศหนึ่ง
โดยเฉพาะ มนุษย์เมื่อรวมกันเป็นพวก เป็นหมู่แล้วก็ต้องมีวัฒนธรรมเพื่อความเจริญแห่งความเป็นอยู่
หรือวิถีชีวิตแห่งพวกตน เป็นไปเพื่อความงอกงามในส่วนตัวและส่วนรวม

จารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมของชุมชนเป็นสิ่งบอกถึงความเจริญงอกงามแก่ตน หมู่คณะ
หรือชุมชนของตน จำเป็นต้องให้มีอยู่เพื่อให้เห็นความแตกต่าง หลากหลาย และความเจริญที่สืบต่อ
อย่างไม่ขาดตอน นอกจากจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมแล้ว
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ก็มีความสำคัญต่อชุมชน ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวย่อมทราบ
ถึงวิธีการที่จัดการกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน รัฐธรรมนูญ
มองเห็นความสำคัญของบุคคล ซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ จึงได้
บัญญัติให้สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

สำหรับกรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยาม
ของคำว่า สุราแช่ สุรากลับ และเชื้อสุรา มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้มีเชื้อสุราไว้
ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต
เกี่ยวกับสิทธิของชุมชนที่รวมกันเป็นท้องถิ่นดั้งเดิม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ จะต้องเป็นไป
ตามที่กฎหมายบัญญัติ ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องนี้ ผู้ร้องจึงไม่อาจอ้างได้ว่า พระราช
บัญญัติสุราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓
มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕
และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิ
ของบุคคลในทรัพย์สิน บุคคลผู้มีสิทธิในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
ย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอยและได้ประโยชน์จากทรัพย์สินของตนและมีสิทธิที่หวงกัน หรือขัดขวางมิให้

ผู้อื่นสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิอาจมีได้ แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต และเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้มีสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ทั้งสามมาตราดังกล่าวไม่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิในทรัพย์สิน การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือขอบเขตแห่งสิทธิ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคล บุคคลมีเสรีภาพที่จะประกอบกิจการหรืออาชีพใดก็ได้ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวข้างต้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะ กรณีตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต และเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้มีสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นกำหนดความหมาย และกฎเกณฑ์การมีสุราไว้ในความครอบครองว่าจะต้องได้รับใบอนุญาตโดยชอบ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต ซึ่งการกำหนดความหมายและขอบเขตดังกล่าวก็เพื่อควบคุมและตรวจสอบได้โดยง่าย ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี

ของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน เป็นข้อยกเว้นที่ให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพได้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

มีปัญหาต้องพิจารณาเป็นข้อสุดท้ายว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐต้องดำเนินการให้มีรายได้อย่างเป็นธรรม รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกการตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาดตัดตอน จัดให้มีกฎหมายให้สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน นอกจากที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือประโยชน์ส่วนรวม หรือเกี่ยวกับสาธารณสุขโลก เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เป็นหน้าที่รัฐ ในการบริหารประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน มุ่งถึงประโยชน์และความสุขของปัจเจกชนเป็นสำคัญ นอกจากความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐอาจจำกัดสิทธิของประชาชนในการประกอบอาชีพ หรืออาจเข้าไปประกอบกิจการหรือธุรกิจบางอย่างแข่งขันกับเอกชนได้ ไม่ได้เกี่ยวกับค่านิยมของคำว่า สุราแท้ สุรากลั่น และเชื้อสุรา หรือเกี่ยวกับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะสุราไว้ในครอบครองหรือเกี่ยวกับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้มีสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ